VAPAAEHTOINEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUS - NYKYTILA JA KEHITTÄMINEN POHJOISMAISTEN TOIMINTAPERIAATTEIDEN MUKAISESTI

Reservin koulutusjärjestelmä on kokonaisuus, johon kuuluvat Puolustusvoimien kertausharjoitusten lisäksi Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämä sotilaallinen koulutus.

Puolustusvoimat kouluttaa johtamissaan vapaaehtoisissa harjoituksissa vuosittain noin 3 500 reserviläistä. Tämän lisäksi puolustusvoimat tilaa vuosittain Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) miljoonalla eurolla (1M€) sotilaallista koulutusta, jossa koulutetaan edelleen vapaaehtoisissa harjoituksissa noin 9 000 sodan ajan joukkoihinsa kuuluvaa reserviläistä lähes 20 000 koulutuspäivänä. Tämän lisäksi MPK kouluttaa sotilaallisia valmiuksia palvelevissa koulutustapahtumissa vuosittain noin 25 000 henkilöä lähes 40 000 koulutuspäivänä.

MPK on puolustusvoimien tärkeä strateginen kumppani. Sen järjestämä sotilaallinen koulutus kohdistuu pääsääntöisesti paikallisjoukkojen suorituskyvyn kehittämiseen, mutta sillä tuetaan myös muiden joukkojen suorituskykyä ja niiden henkilöstön osaamista ja toimintakykyä. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen painopiste tulee jatkossakin olemaan paikallisjoukkojen - erityisesti paikallispataljoonien - koulutuksessa ja koulutusta tullaan lisäämään nykyisestä tasosta. MPK:n järjestämällä koulutuksella puolustusvoimat kykenee kohdentamaan resurssejaan tehokkaammin tärkeimpien joukkojensa valmiuden kehittämiseen.

Valtioneuvoston puolustusselonteossa (VNPS 2017) on mainittu ”Maanpuolustuskoulutusyhdistystä kehitetään puolustusvoimien strategisena kumppanina **pohjoismaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti**”. Pääesikunta katsoo, ettei nykyisiä hyviä ja toimivia käytänteitä lähdettäisi muuttamaan, vaan lauseella tarkoitetaan niitä hyviä toimintamalleja, jotka eri mailta olisivat hyödynnettävissä omaan malliimme. Pääesikunnan johdolla ollaan tällä hetkellä päivittämässä reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittämissuunnitelmaa, jossa huomioidaan selonteon ja puolustusvaliokunnan mietinnön linjaukset.

Pohjoismaisen mallin keskeisimpinä vahvuuksina pidetään vapaaehtoisuutta, sitoutuneisuutta, paikallistuntemusta ja joukon kiinteyttä. Näiden yhteistuloksena syntyy myös valmiutta. Kyseinen periaatehan on jo tällä hetkellä Suomessa käytössä maakuntakomppaniakonseptissa. Valtioneuvoston puolustusselonteossa sodan ajan joukkojen määrää on nostettu 280 000 henkilöön. Tämä lisäys koskee lähinnä kevyesti varustettuja paikallisjoukkoja, joiden kouluttamiseen Puolustusvoimien resurssit ovat rajalliset. Ratkaisuna tähän voidaan nähdä MPK:n entisestään kasvava rooli puolustusvoimien strategisena kumppanina paikallisjoukkojen rekrytoinnissa, koulutuksen suunnittelussa ja koulutuksen toteutuksessa. Tällä olisi suora valmiudellinen vaikutus. Paikallisjoukkojen operatiivinen suunnittelu ja käyttö sekä henkilöstön sijoittamistoiminta säilyisi edelleen Puolustusvoimien vastuulla.

Kertaus- ja vapaaehtoiset harjoitukset, vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus sekä reserviläisten omaehtoinen kouluttautuminen tukevat toisiaan, ja vain niiden muodostaman kokonaisuuden avulla voidaan luoda ja ylläpitää tarvittavat poikkeusolojen sotilaalliset suorituskyvyt. Puolustusvoimien ja vapaaehtoisen maanpuolustuskentän keskinäinen roolitus sodan ajan joukkojen muodostamisessa ja ylläpidossa on tällä hetkellä toimiva. Samoin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvät järjestelyt ja toimintatavat järjestöjen välillä ovat selkeät.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan toiminnan kehittämiseksi MPK:n taloudelliset koulutusresurssit tulisi varmistaa sisällyttämällä mahdollisesti laajentuneiden tehtävien edellyttämät henkilöstöresurssit valtionavustukseen.